

Proiectul noii Legi privind dreptul de autor și drepturile conexe în Republica Moldova – o prerogativă a dezvoltării

Olga BELEI,
Director Departament Drept
de Autor și Drepturi
Conexe, AGEPI

CONVENȚIILE INTERNAȚIONALE CU PRIVIRE LA DREPTUL DE AUTOR ȘI DREPTURILE CONEXE LA CARE REPUBLICA MOLDOVA ESTE PARTE

- Convenția de la Berna cu privire la protecția operelor literare și artistice, din 09.09.1886 (Republica Moldova a aderat prin Hotărârea Parlamentului nr.511-XIII din 22.06.1995);
- Convenția internațională pentru protecția drepturilor interpreților, ale producătorilor de fonograme și ale organizațiilor de difuziune, semnată la Roma la 26.10.1961 (Republica Moldova a aderat prin Hotărârea Parlamentului nr.510-XIII din 22.06.1995);

CONVENȚIILE INTERNAȚIONALE CU PRIVIRE LA DREPTUL DE AUTOR ȘI DREPTURILE CONEXE LA CARE REPUBLICA MOLDOVA ESTE PARTE

- Convenția mondială cu privire la drepturile de autor, semnată la Geneva la 06.09.1952 (Republica Moldova a aderat prin Hotărârea Parlamentului nr.1318-XII din 02.03.1993);
- Convenția pentru instituirea Organizației Mondiale a Proprietății Intelectuale, semnată la Stockholm la 14.07.1967 (Republica Moldova a aderat prin Hotărârea Parlamentului nr.1328-XII din 11.03.1993);
- Convenția privind protecția producătorilor de fonograme împotriva reproducerii neautorizate a fonogramelor lor, semnată la Geneva la 29.10.1971 (Republica Moldova a aderat prin Hotărârea Parlamentului nr.796-XIV din 10.02.2000).

Directive Europene

- Directiva Consiliului nr. 91/250/CEE din 14 mai 1991 privind protecția juridică a programelor pentru calculator;
- Directiva Consiliului nr. 92/100/CEE din 19 noiembrie 1992 privind dreptul de închiriere și de împrumut și anumite drepturi conexe dreptului de autor în domeniul proprietății intelectuale;
- Directiva Consiliului nr. 93/83/CEE din 27 septembrie 1993 privind coordonarea anumitor dispoziții referitoare la dreptul de autor și drepturile conexe aplicabile difuzării de programe prin satelit și retransmisiei prin cablu;
- Directiva Consiliului nr. 93/98/CEE din 29 octombrie 1993 privind armonizarea duratei de protecției a dreptului de autor și a anumitor drepturi conexe;

Directive Europene

- Directiva Parlamentului European și a Consiliului 96/9/CE din 11 martie 1996 privind protecția juridică a bazelor de date;
- Directiva Parlamentului European și a Consiliului 2001/29/CE din 22 mai 2001 privind armonizarea anumitor aspecte ale dreptului de autor și drepturilor conexe în societatea informațională
- Directiva Parlamentului European și a Consiliului 2001/84/CE din 27 septembrie 2001 privind dreptul de suită în beneficiul autorului unei opere de artă originală
- Directiva Parlamentului European și a Consiliului 2004/48/CE din 29 aprilie 2004 privind respectarea drepturilor de proprietate intelectuală

Definitii noi:

- Accesibilitatea în regim interactiv
- Distribuire (difuzare)
- Expresie folclorică
- Împrumutul
- Operă
- Producător de videograme
- Satelit
- Videogramă

Împrumut

punerea la dispoziție a publicațiilor pe orice format spre utilizare, prin intermediul unor instituții accesibile publicului, pentru o perioadă limitată de timp și fără obținerea unui avantaj economic sau comercial direct sau indirect.

Art. 1 DCE 92/100/CEE privind dreptul de închiriere și de împrumut și anumite drepturi conexe dreptului de autor în domeniul proprietății intelectuale

Comisia de mediere și arbitraj

AGEPI instituie **Comisia de mediere și arbitraj** care examinează și soluționează litigiile din domeniul gestiunii colective a dreptului de autor și a drepturilor conexe.

Comisia de mediere și arbitraj constă din 11 membri. 10 membri ai Comisiei se desemnează de către directorul general al AGEPI din rîndul unor persoane, ale căror cunoștințe în domeniul dreptului de autor și drepturilor conexe, independență și imparțialitate nu sînt puse la îndoială de către nici una din părțile aflate în litigiu. Al 11-lea membru al Comisiei este *ex officio* directorul general al AGEPI.

Creații și alte obiecte neprotejate prin dreptul de autor

Nu beneficiază de protecția dreptului de autor:

- documentele oficiale de natură normativă, administrativă sau politică (legi, hotărâri judecătorești), precum și traducerea oficială ale acestora;
- simbolurile de stat și semnele oficiale ale statului (drapele, steme, decorații, semne bănești);
- **expresiile folclorice;**
- noutățile zilei și diverse fapte cu caracter de simplă informație.

Dreptul la remunerare pentru împrumut

În cazul în care proprietarul dă cu împrumut originalul sau exemplarele unei opere, cu excepția operelor de arhitectură și a operelor de artă aplicată, nu este necesar consimțământul autorului sau al altui titular al dreptului de autor, însă, autorul sau alt titular al dreptului de autor are dreptul la o remunerație echitabilă.

Bibliotecile sau alte instituții similare, care nu urmăresc obținerea unui avantaj economic sau comercial direct ori indirect, sînt scutite de obligația de a plăti remunerația respectivă.

Dreptul de împrumut se exercită numai prin intermediul unei organizații de gestiune colectivă, împuternicite de către autor sau alt titular de drepturi.

Dreptul la remunerație pentru împrumut

Determinarea cuantumului remunerației și stabilirea altor clauze, precum și pentru soluționarea unor eventuale litigii între părți se realizează de către **Comisia de mediere și arbitraj AGEPI** cu respectarea următoarelor condiții:

- părțile, care negociază cuantumul remunerației, sînt organizația de gestiune colectivă a drepturilor patrimoniale, pe de o parte, și reprezentanții bibliotecilor sau ai altor instituții similare, pe de altă parte;
- cuantumul remunerației convenite nu poate fi mai mic decît tarifele minime, stabilite de Guvern.
- Guvernul va stabili cota-parte din remunerația pentru împrumutul public care poate fi repartizată autorilor individuali și altor titulari ai dreptului de autor, precum și cota-parte care va fi folosită în scopuri colective, cum ar fi promovarea creativității și aprecierea realizărilor creative remarcabile.

EXCEPȚII ȘI LIMITĂRI ALE DREPTURILOR PATRIMONIALE

Excepțiile și limitările se aplică numai în cazurile în care nu contravin valorificării normale a operelor și dacă nu prejudiciază interesele legitime ale autorilor sau ale altor titulari ai dreptului de autor.

DCE 2001/29/CE privind armonizarea anumitor aspecte a dreptului de autor și drepturilor conexe în societatea informațională

Articolul 5: Excepții și limitări

5. Excepțiile și limitările se aplică numai în anumite cazuri speciale care nu intră în conflict cu exploatarea normală a operei sau a altui obiect protejat și nu aduc în mod nejustificat atingere intereselor legitime ale titularului dreptului.

Reproducerea temporară a operelor

Fără consimțământul autorului sau al altui titular al dreptului de autor și fără plata remunerației de autor se permite reproducerea temporară a operelor, cu condiția că actele de reproducere:

- sînt tranzitorii sau ocazionale;
- constituie o parte integrantă și esențială a unui proces tehnologic;
- urmăresc unicul scop de a facilita:
 - transmiterea, în cadrul unei rețele între terțe persoane, de către un intermediar; sau
 - utilizarea licită a unei opere;
- nu au o semnificație economică de sine stătătoare.

Art. 5, pc.1 DCE 2001/29/CE privind armonizarea anumitor aspecte a dreptului de autor și drepturilor conexe în societatea informațională

Reproducerea operelor în scopuri personale. Copia privată

Reproducerea unei opere publicate legal se permite fără consimțământul autorului sau al altui titular al dreptului de autor, dar cu plata unei remunerații echitabile (**remunerație compensatorie**), atunci când reproducerea este făcută de o persoană fizică exclusiv pentru uz personal și privat și dacă nu urmărește obținerea vreunui avantaj comercial direct sau indirect.

Dreptul la remunerație compensatorie poate fi exercitat numai prin intermediul unei organizații de gestiune colectivă a drepturilor patrimoniale.

Reproducerea operelor în scopuri personale. Copia privată

Prevederile de mai sus nu se aplică în cazurile:

- reproducerii unei opere de arhitectură în formă de clădire sau construcție similară;
- reproducerii unei baze de date electronice;
- reproducerii unui program pentru calculator, cu excepția cazurilor prevăzute la art. 29 *Utilizarea programelor pentru calculator și a bazelor de date, decompilarea programelor pentru calculator* ;
- reproducerii integrale a unei cărți, partituri sau a originalului unei opere de artă plastică;
- reproducerii unei opere audiovizuale în timpul interpretării ei publice;
- reproducerii oricărei opere în baza unui exemplar sau dintr-o sursă, despre care, persoana care reproduce opera, cunoaște sau, în virtutea unor circumstanțe concrete, are motive rezonabile să cunoască, că sînt ilicite.

Reproducerea operelor în scopuri personale. Copia privată

Remunerația echitabilă se achită de către acele persoane fizice și juridice care produc sau importă orice echipament (audio-, videomagnetofone, drive-ere pentru discuri) și suporturi materiale (suporturi pentru imprimarea sonoră și /sau video; casete, discuri laser, compact discuri) care pot fi utilizate pentru efectuarea unor atare reproduceri.

Nu se achită remunerație compensatorie în privința echipamentului și suporturilor materiale destinate efectuării imprimărilor, dacă acestea:

- sînt obiecte de export;
- au menire profesională și nu pot fi folosite în condiții casnice;
- sînt importate de o persoană fizică exclusiv pentru uz personal.

Reproducerea de către biblioteci, arhive și alte instituții

Se permite, fără consimțământul autorului sau al altui titular al dreptului de autor și fără plata remunerației de autor (dar cu indicarea obligatorie a numelui autorului a cărui operă este valorificată și a sursei de împrumut), reproducerea fără intenție de profit și în măsura justificată de scopul urmărit, în următoarele cazuri:

- a unei opere publicate legal, *într-un singur exemplar* atunci când reproducerea, se face de către biblioteci și arhive și nu urmărește obținerea unui avantaj economic sau comercial direct sau indirect, dar pentru a înlocui un exemplar pierdut, distrus sau devenit inutilizabil sau pentru a pune un exemplar la dispoziția altor biblioteci sau arhive similare în vederea înlocuirii, în colecțiile lor proprii, a operelor pierdute, distruse sau devenite inutilizabile, dacă obținerea pe cale obișnuită a unor asemenea exemplare ale operei nu este posibilă;
- a articolelor aparte și a altor opere cu volum mic sau extrase scurte din opere literare publicate legal (cu excepția programelor de calculator), atunci când reproducerea se face de către biblioteci sau arhive pentru necesitățile persoanelor fizice, care utilizează exemplarul astfel reprodus în scopuri personale de studiu sau cercetări, și nu urmărește obținerea unui avantaj economic sau comercial direct sau indirect;
- a articolelor aparte și a altor opere cu volum mic sau a extraselor scurte din opere literare publicate legal (cu excepția programelor de calculator), atunci când reproducerea se face de către instituțiile de învățământ în scopuri de studiu sau științific și nu urmărește obținerea unui avantaj economic sau comercial direct sau indirect.

Reproducerea de către biblioteci, arhive și alte instituții (*reproducerea reprografică*)

În alte cazuri se permite, fără consimțământul autorului sau al altui titular al dreptului de autor, dar cu plata unei remunerații echitabile (remunerație compensatorie), reproducerea a unei opere, exceptând cărțile în integral și partiturile.

Dreptul la remunerație compensatorie poate fi exercitat numai prin intermediul unei organizații de gestiune colectivă a drepturilor patrimoniale.

Remunerația compensatorie se achită de către:

- persoanele fizice sau juridice care produc sau importă echipament (copiatoare, scannere etc.) utilizat pentru reproducerea reprografică (redevențe aferente producerii /importului de echipament);
- persoanele fizice sau juridice care au acces la echipamentul de reproducere reprografică în locuri publice (redevențele aferente utilizării echipamentului).

REPROGRAFIE s. f. ansamblu de tehnici care permit reproducerea de documente. (< fr. *reprographie*)

Remunerația compensatorie

Determinarea cuantumului remunerației și stabilirea altor clauze, precum și pentru soluționarea unor eventuale litigii între părți se realizează de către **Comisia de mediere și arbitraj AGEPI** cu respectarea următoarelor condiții:

- părțile care determină cuantumului remunerației sînt organizația de gestiune colectivă a drepturilor patrimoniale, pe de o parte, și reprezentanții persoanelor fizice și juridice obligate să achite remunerația compensatorie, pe de altă parte;
- cuantumul convenit al remunerației va constitui cel puțin 3% din suma încasată din (re)vînzarea echipamentului și nu va fi mai mic decît tarifele minime stabilite de Guvern.

Alte excepții și limitări

Sînt permise, fără consimțămîntul autorului sau al altui titular al dreptului de autor și fără plata vreunei remunerații, următoarele acțiuni:

- utilizarea unor citate scurte în cadrul unei alte opere în scopul realizării opiniilor critice sau recenziilor, cu condiția ca acestea să se refere la o operă sau un alt obiect protejat, care a fost deja pus, în mod legal, la dispoziția publicului, indicîndu-se sursa și numele autorului, cu excepția cazurilor cînd acest lucru este imposibil, și folosirea lor în conformitate cu practica corectă și în măsura impusă de un scop specific;
- utilizarea operelor prin ilustrări în publicații, emisiuni sau imprimări audio sau video în cadrul procesului educativ, cu condiția să se indice sursa și numele autorului, cu excepția cazurilor în care acest lucru este imposibil și în măsura justificată de atingerea unui scop necomercial;

Alte excepții și limitări

- reproducerea și distribuirea în presă, comunicarea publică sau punerea la dispoziția publicului în regim interactiv a articolelor publicate cu privire la subiectele de actualitate economică, politică sau religioasă sau a unor opere radiodifuzate sau televizate sau a altor obiecte protejate cu același caracter ori aduse la cunoștința publică în regim interactiv, în cazurile în care astfel de utilizări nu sînt rezervate în mod expres și dacă se indică sursa, inclusiv numele autorului;
- utilizarea operelor sau a altor obiecte protejate pentru relatarea evenimentelor curente, în măsura în care este justificată de scopuri de informare și cu condiția să fie indicată sursa, inclusiv numele autorului, cu excepția cazurilor în care acest lucru este imposibil;
- **fixarea operelor intrate în domeniul public în formă electronică în scopuri de arhivare de către biblioteci, fără obținerea unui avantaj economic sau comercial direct sau indirect;**

Alte excepții și limitări

- utilizarea discursurilor publice, precum și a extraselor din prelegeri publice, opere sau obiecte protejate similare, în măsura justificată de scopul de informare și cu condiția să fie indicată sursa, inclusiv numele autorului, cu excepția cazurilor în care acest lucru este imposibil;
- utilizarea în scopul securității publice sau pentru a asigura derularea și relatarea adecvată a procedurilor parlamentare, administrative sau judiciare;
- utilizarea propriilor instalații și pentru propriile emisiuni în vederea imprimărilor temporare ale operelor realizate de organizațiile de difuziune. Asemenea imprimări vor fi șterse și distruse după șase luni, cu excepția celor care au valoare documentară excepțională ce vor fi păstrate în arhiva de stat;
- **utilizarea în folosul persoanelor cu handicap, avînd legătură directă cu acel handicap și de natură necomercială, în măsura impusă de handicapul specific;**
- imprimarea emisiunilor difuzate de instituții sociale nonprofit, precum sînt spitalele, cu condiția ca titularii de drepturi să primească o remunerație echitabilă;

Alte excepții și limitări

- utilizarea operelor în timpul ceremoniilor religioase sau a ceremoniilor oficiale organizate de o autoritate publică;
- utilizarea operelor, precum ar fi operele de arhitectură sau sculptură, destinate amplasării permanente în locuri publice;
- utilizarea operelor în scop de reclamă a expozițiilor publice sau vânzărilor de opere de artă, în măsura necesară pentru promovarea evenimentului, excluzând orice alte scopuri comerciale;
- utilizarea operelor cu scopul de a caricaturiza sau parodia;
- utilizarea operelor în legătură cu demonstrarea sau reparația unui echipament;
- utilizarea unei opere artistice sub forma unui imobil sau a unui desen ori plan al unui imobil, în scopul reconstrucției imobilului respectiv;
- utilizarea operelor, prin comunicare sau făcându-le accesibile publicului în regim interactiv, în scopul cercetării sau studiului privat de către membri individuali ai publicului, prin intermediul unor terminale speciale din localurile instituțiilor a operelor și a altor obiecte protejate aflate în colecțiile lor și care nu fac obiectul achiziționării sau condițiilor de licențiere.

A decorative graphic in the top-left corner consisting of a light green rounded square and a dark blue horizontal bar with rounded ends.

Mulțumesc pentru atenție!

Tel: (37322) 400-503

Fax: (37322) 440119

E-mail: Olga.Belei@agepi.md